

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 338.43(043.2)

IANIOGLO ALINA

**SISTEMUL COMPLEX DE ASIGURARE A SECURITĂȚII
ECONOMICE A ÎNTREPRINDERILOR
(ÎN BAZA UTA GĂGĂUZIA)**

**521.03 - ECONOMIE ȘI MANAGEMENT
ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE**

Autoreferatul
tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2017

Teza a fost elaborată în cadrul catedrei "Economie", Universitatea de Stat din Comrat

Conducător științific:

PARMACLI Dmitrii, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

Referenți oficiali:

ULIAN Galina, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

TCACI Carolina, doctor în științe economice, conferențiar universitar

Componenta Consiliului Științific Specializat:

PALADI Ion, *președinte*, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

PORTARESCU Serghei, *secretar științific*, doctor în științe economice, conferențiar universitar

COTELNIC Ala, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

DOGA Valeriu, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

TIMOFTI Elena, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar

MOCANU Natalia, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar

CATAN Petru, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la 10 februarie 2017, ora 14⁰⁰, în ședința Consiliului Științific Specializat - D 32.521.03-09 din cadrul Academiei de Studii Economice din Moldova, pe adresa: MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni 61, bl. A, et. 3, Sala Senatului.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova și pe pagina web a C.N.A.A. (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 3 ianuarie 2017.

Secretar științific

al Consiliului Științific Specializat:

doctor în științe economice,

conferențiar universitar

PORTARESCU Serghei

Conducător științific:

doctor habilitat în științe economice,

profesor universitar

PARMACLI Dmitrii

Autor:

IANIOGLO Alina

© Ianioglo Alina, 2017

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei de cercetare este determinată de următorii factori principali: importanța științifică și practică, precum și necesitatea cercetărilor în domeniul asigurării securității economice a întreprinderilor agricole și industriale din Republica Moldova, inclusiv din UTA Găgăuzia; nivelul teoretic insuficient cercetat al securității economice la nivel de întreprindere, ca un component principal al economiei țării; necesitatea evidenței caracteristicilor activității întreprinderilor din sectoarele agricol și industrial; elaborarea redusă a metodologiei de evaluare a securității economice a întreprinderilor; necesitatea înțelegerii științifice a rolului și importanței sistemului complex de asigurare a securității economice a întreprinderilor ca un factor important de îmbunătățire a situației economice a acestora; și necesitatea justificării direcțiilor de consolidare a securității economice a întreprinderilor.

În condițiile actuale ale unui mediu concurențial deschis, de instabilitate politică și economică, subiecții economici posedă independență deplină în procesul de luare a deciziilor în domeniul determinării strategiei de dezvoltare, organizării producției și a comercializării produselor, alegerii agenților contractuali, surselor de resurse financiare și a altor decizii manageriale. Toate riscurile activității economice, practic, sunt suportate de întreprinzători. Astfel, problemele de supraviețuire a întreprinderilor și de asigurare a securității economice a acestora capătă o valoare primordială.

În acest context, necesitatea de securitate constituie fundamentul atât pentru individ, întreprinderi, societate, cât și pentru stat în ansamblul. Indiferent de faptul că în ultimii ani problemele ce vizează securitatea economică au devenit relevante și actuale, o parte esențială a cercetării se referă la securitatea la nivel de stat. Cu toate acestea, deși întreprinderea este o verigă de bază a economiei, aspectele asigurării securității economice la nivelul subiectului economic nu sunt studiate pe deplin.

Imprevizibilitatea activității economice, lipsa de răspuns la impactul amenințărilor interne și externe pot condiționa consecințe nedorite și chiar falimentul întreprinderii. Această circumstanță cere de la subiectul gestionării întreprinderii constituirea unui sistem complex de asigurare a securității economice, orientat spre îmbunătățirea situației economice a subiectului economic.

Gradul de elaborare științifică a temei. Aspectele asigurării securității economice la nivel de întreprindere sunt relativ noi pentru știință. În același timp, acestei tematici sunt dedicate un număr suficient de lucrări științifice. Baza teoretică a cercetării a constituit-o lucrările oamenilor de știință, ca: G. Belostecnic, V. Bogomolov, G. Vecikanov, A. Galben, V. Gaponenko, L. Gonciarenko, C. Dent, P. Zeman, D. Ignatiuc, A. Ilyin, V. Ioan-Franc, M. Diamescu, L. Korchevska, A. Cotelnic, N. Lasan, E. Oleinikov, I. Paladi, P. Paramonov,

D. Parmacli, K. Raczkowski, I. Stratan, A. Suglobov, I. Sîrbu, V. Tambovţev, V. Şlikov, O. Şoimu şi alţii.

În literatura economică de specialitate este formulată baza terminologică în domeniul securităţii economice, este redată clasificarea tipurilor de ameninţări de securitate, metodele de evaluare a componentelor securităţii, sunt determinate metodele de asigurare a securităţii economice. În acelaşi timp, multe aspecte legate de definirea metodologiei de calcul al indicelui integral al securităţii economice, analiza factorilor care influenţează activitatea întreprinderilor naţionale agricole şi industriale, justificarea unui sistem complex de securitate economică a întreprinderilor nu sunt pe deplin studiate.

Actualitatea şi insuficienţa elaborărilor ştiinţifice ale unui sistem complex al asigurării securităţii economice a întreprinderilor au determinat alegerea temei, scopul şi obiectivele cercetării.

Scopul cercetării rezidă în justificarea sistemului complex de securitate economică a întreprinderilor în condiţiile economice actuale.

Realizarea acestui scop presupune formularea şi soluţionarea următoarelor **obiective principale**:

- efectuarea unei analize complexe a abordărilor ştiinţifice în definirea esenţei securităţii economice a întreprinderilor;
- identificarea factorilor principali şi caracteristicile domeniului, care influenţează nivelul securităţii economice a întreprinderilor agricole şi industriale din ţară;
- cercetarea influenţei naturii ciclice a producţiei agricole asupra nivelului securităţii economice a întreprinderilor;
- elaborarea metodologiei de evaluare a nivelului securităţii economice a întreprinderilor;
- justificarea sistemului complex de asigurare a securităţii economice a întreprinderii şi identificarea direcţiilor principale de consolidare a acesteia;
- justificarea relevanţei sprijinului de stat pentru business ca instrument de îmbunătăţire a nivelului securităţii economice a întreprinderilor.

Obiectul studiului îl constituie întreprinderile agricole şi industriale ale UTA Găgăuzia.

Subiectul cercetării îl reprezintă instrumentele organizaţionale şi metodologice ale sistemelor complexe de asigurare a securităţii economice a întreprinderii cu scopul îmbunătăţirii situaţiei economice a acestora.

Baza teoretico-ştiinţifică, metodologică şi informaţională a cercetării. În calitate de bază teoretică şi metodologică a cercetării au servit lucrările fundamentale ale oamenilor de ştiinţă din ţară şi de peste hotare în domeniul teoriei securităţii economice, antreprenoriale, analizei

economice, managementului, precum și materialele conferințelor științifice, seminarilor destinate problemelor asigurării securității economice.

Studiul problemelor asigurării securității economice a întreprinderii se bazează pe abordările complexe și sistematice, utilizând metode științifice generale, ca: observația, comparația, analogia, analiza, sinteza, abstractizarea, modelarea și evaluarea de rating.

Baza informațională și statistică a cercetării a constituit-o actele legislative și normative în domeniul vizat, materialele Biroului Național de Statistică și ale Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Departamentului principal de dezvoltare economică, comerț și servicii din UTA Găgăuzia, Comisiei Europene, Băncii Mondiale, rapoartele financiare și contabile ale întreprinderilor analizate, datele privind resursele naționale și străine din Internet cu privire la tema cercetată.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării rezidă în:

- efectuarea analizei complexe a abordărilor despre definirea conținutului securității economice a întreprinderilor;
- identificarea factorilor principali care au influențat nivelul securității economice a întreprinderilor autohtone agricole și industriale;
- elaborarea metodologiei de evaluare a securității economice a întreprinderilor;
- determinarea valorilor normative ale indicatorilor activității de operare la producerea culturilor principale în UTA Găgăuzia, necesare pentru asigurarea procesului de reproducere;
- justificarea sistemului complex de asigurare a securității economice a întreprinderilor și identificarea recomandărilor pentru consolidarea lor.

În studiul realizat a fost soluționată **o problemă științifică importantă**, care constă în justificarea unui sistem complex de asigurare a securității economice a întreprinderii, necesar pentru dezvoltarea ei durabilă.

Semnificația teoretică a tezei constă în faptul că rezultatele obținute și concluziile vor contribui la dezvoltarea fundamentelor teoretice și metodologice ale sistemului de asigurare a securității economice și pot fi utilizate pentru continuarea cercetărilor în acest domeniu. De asemenea, rezultatele cercetării pot fi aplicate la pregătirea materialelor și prelegerilor la un șir de discipline economice.

Semnificația practică a cercetării rezidă în faptul că metodologia propusă de evaluare a nivelului securității economice, formulele, dependențele funcționale, sistemul complex elaborat de asigurare a securității economice a întreprinderii și recomandările pot fi utile pentru:

- managerii întreprinderilor la elaborarea direcțiilor strategice și tactice de dezvoltare, ceea ce va permite îmbunătățirea calității deciziilor administrative;

- instituțiile de stat pentru a extinde programele privind sprijinul întreprinderilor agricole și industriale, care va contribui la dezvoltarea lor și, respectiv, la îmbunătățirea economiei țării;
- investitorii în determinarea nivelului securității economice a întreprinderii;
- organizațiile financiare și de credit la analiza întreprinderilor etc.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

- au fost determinați factorii care influențează asupra nivelului securității economice a întreprinderilor din Republica Moldova, inclusiv autonomia;
- a fost propusă metodologia de evaluare a nivelului securității economice a întreprinderii;
- a fost justificat sistemul complex de asigurare a securității economice a întreprinderii;
- au fost definite valorile normative ale indicatorilor activității funcționale la producerea principalelor culturi în UTA Găgăuzia, necesare pentru a asigura procesul de reproducere.

Aprobarea rezultatelor științifice. Principalele rezultate, concluzii și recomandări, formulate în teză, au fost prezentate în cadrul a 20 de conferințe științifico-practice, organizate atât în Republica Moldova, cât și în străinătate. Unele recomandări și propuneri au fost aplicate de către "Ekinnik Yeri" SRL la obținerea produselor agricole și "Goliat Vita" SRL la fabricarea mobilei.

Publicații la tema tezei. Rezultatele obținute la tema tezei au fost publicate în 30 de lucrări științifice, inclusiv 1 monografie [14] cu un volum total de 21,44 coli de autor, dintre care 10,94 coli de autor aparțin autorului.

Concluziile și recomandările reflectă, în mod concis, rezultatele obținute pe parcursul desfășurării cercetării, care evidențiază clar originalitatea și noutatea, semnificația științifică și practică.

Volumul și structura tezei au fost determinate în conformitate cu planul general și logica de cercetare. Teza este constituită din introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografia utilizată și anexe. Conținutul principal al tezei este expus pe 130 de pagini, inclusiv 13 tabele, 33 de formule, 48 de figuri și 21 de anexe. Bibliografia conține 161 de referințe.

Cuvinte cheie: securitatea economică a întreprinderii, sistem complex de asigurare a securității economice, marja de siguranță financiară, efect de levier operațional, rentabilitatea producției, dezvoltare, întreprinderi agricole, întreprinderi industriale.

CONȚINUTUL TEZEI

În capitolul întâi al tezei, intitulat "**Bazele teoretice și principiile metodologice ale securității economice a întreprinderii**", a fost cercetat aspectul istoric al apariției termenului, au fost analizate și sistematizate definițiile de securitate economică a întreprinderii, au fost definiți principalii factori interni și externi, au fost studiate abordările existente privind evaluarea securității economice și a fost stabilit sistemul complex de asigurare a securității economice a întreprinderii.

Securitatea economică, până nu demult, a constituit obiectul de abordare, în special, al savanților occidentali. S. Ronis a remarcat faptul că securitatea economică reprezintă elementul de bază al securității naționale [16, c. 9]. În condițiile transformării socio-economice din anii '90 ai secolului al XX-lea a apărut necesitatea de a studia aspectele asigurării securității economice.

La începutul secolului XXI, tema asigurării securității economice a început să fie studiată de către oamenii de știință din Moldova, ca: G. Belostecinic [1], D. Parmacli [10], I. Stratan [13], D. Ingnatiuc [5], A. Galben [3] și alții.

G. Belostecinic a analizat securitatea economică ca o stare a sistemului relațiilor economice între subiecții economici, persoanele fizice, instituțiile de stat atât în cadrul economiei naționale, cât și în domeniul activității economice externe [1, p. 97]. Actele normative, care reglementează problemele privind securitatea, includ Legea cu privire la securitatea de stat [6] și Strategia Securității Naționale a Republicii Moldova [4].

Analiza complexă a aparatului conceptual al categoriei „securitate economică a întreprinderii” a demonstrat că nu există o părere unică despre definirea lui. Cu toate acestea, au fost evidențiate următoarele abordări cu privire la dezvăluirea esenței securității economice a întreprinderii ca:

- situația privind protecția împotriva riscurilor (P. Paramonov, V. Șlikov și alții);
- situația privind utilizarea eficientă a resurselor (E. Oleinikov, A. Suglobov și alții);
- capacitatea pentru funcționarea stabilă (A. Ilyin, V. Ioan-Franc, M. Diamescu și alții);
- prezența avantajelor competitive (A. Suglobov, E. Razdina și alții);
- posibilitatea de a atinge scopurile (V. Gaponenko, V. Tambovțev și alții).

Mulți autori (D. Ignatiuc, S. Pokropivnîi, I. Stratan și alții), la definirea securității economice a întreprinderii, susțin abordarea mixtă.

În opinia noastră, *securitatea economică a întreprinderii* (SEI) este o stare care caracterizează capacitatea subiectului economic de a asigura utilizarea eficientă a resurselor și a oportunităților antreprenoriale pentru prevenirea amenințărilor și atingerea funcționării stabile și obiectivelor businessului.

Deoarece în acest studiu cercetăm securitatea întreprinderii din punct de vedere economic, pentru o evaluare obiectivă a securității economice, propunem reliefarea a patru componente funcționale, care stau la baza activității economice a oricărui subiect economic:

1. Componentul financiar al securității economice, care presupune starea utilizării mai eficiente a resurselor întreprinderii.

2. Componentul producție și vânzare, care caracterizează eficiența administrării procesului de producere, fiind determinat de indicatorii volumului de vânzări, de rentabilitatea businessului etc.

3. Componentul resurse umane. Personalul întreprinderii reprezintă o resursă esențială, fiind, totodată, și o sursă potențială de pierderi.

4. Componentul tehnic și tehnologic caracterizează nivelul de corespundere a tehnologiilor utilizate la întreprindere față de cerințele contemporane. De asemenea, trebuie cercetate inovațiile, deoarece progresul tehnologic este "rezultatul procesului de inovare" [7, p. 174].

Securitatea economică a întreprinderii este influențată de mai mulți factori interni și externi. Evaluarea securității economice a întreprinderii este un proces foarte complex și ambiguu. În literatura de specialitate economică există mai multe abordări privind evaluarea nivelului său. Aceste abordări pot fi clasificate în două grupe principale: evaluarea fără a calcula indicele integral al securității economice și, respectiv, efectuarea calculării acestui indicator. Calcularea indicelui integral permite obținerea unei informații mai complete despre starea securității economice a întreprinderii.

Statistica businessului mondial rezidă în faptul că pe parcursul primilor cinci ani se termină existența a 80% din totalul întreprinderilor nou-înființate [17, p. 205]. Astfel, necesitatea asigurării securității economice a întreprinderii este condiționată de sarcinile cu care se confruntă fiecare subiect economic, care constă în funcționarea și dezvoltarea stabilă, realizarea obiectivelor înaintate.

Sistemul complex al asigurării securității economice a întreprinderii reprezintă totalitatea mijloacelor, metodelor și evenimentelor, orientate spre realizarea protecției calitative a intereselor subiectului economic de factorii interni și externi, care pot duce la pierderi economice. Scopul acestui sistem constă în îmbunătățirea situației economice a întreprinderii.

Analizând sistemul securității economice a întreprinderii, vom defini un șir de dispoziții metodologice importante:

- Prin sistem se înțelege o mulțime de elemente care sunt în relații reciproce, formând o anumită integritate;
- Sistemul securității economice a întreprinderii trebuie să posede un caracter complex și să asigure securitatea componentelor sale majore funcționale;
- Sistemul securității economice trebuie să fie format la etapa de creare a întreprinderii;
- Sistemul securității economice a întreprinderii trebuie să fie individualizat pentru fiecare întreprindere, deoarece depinde de potențialul de producție, riscul activității, starea resurselor umane, mediului înconjurător și altele.

Cercetările desfășurate permit sistematizarea informației acumulate și prezentarea modelului sistemului complex de asigurare a securității economice a întreprinderii (figura 1), constituit din patru etape.

Prima etapă a sistemului complex de asigurare a securității economice este planificarea strategică și tactică.

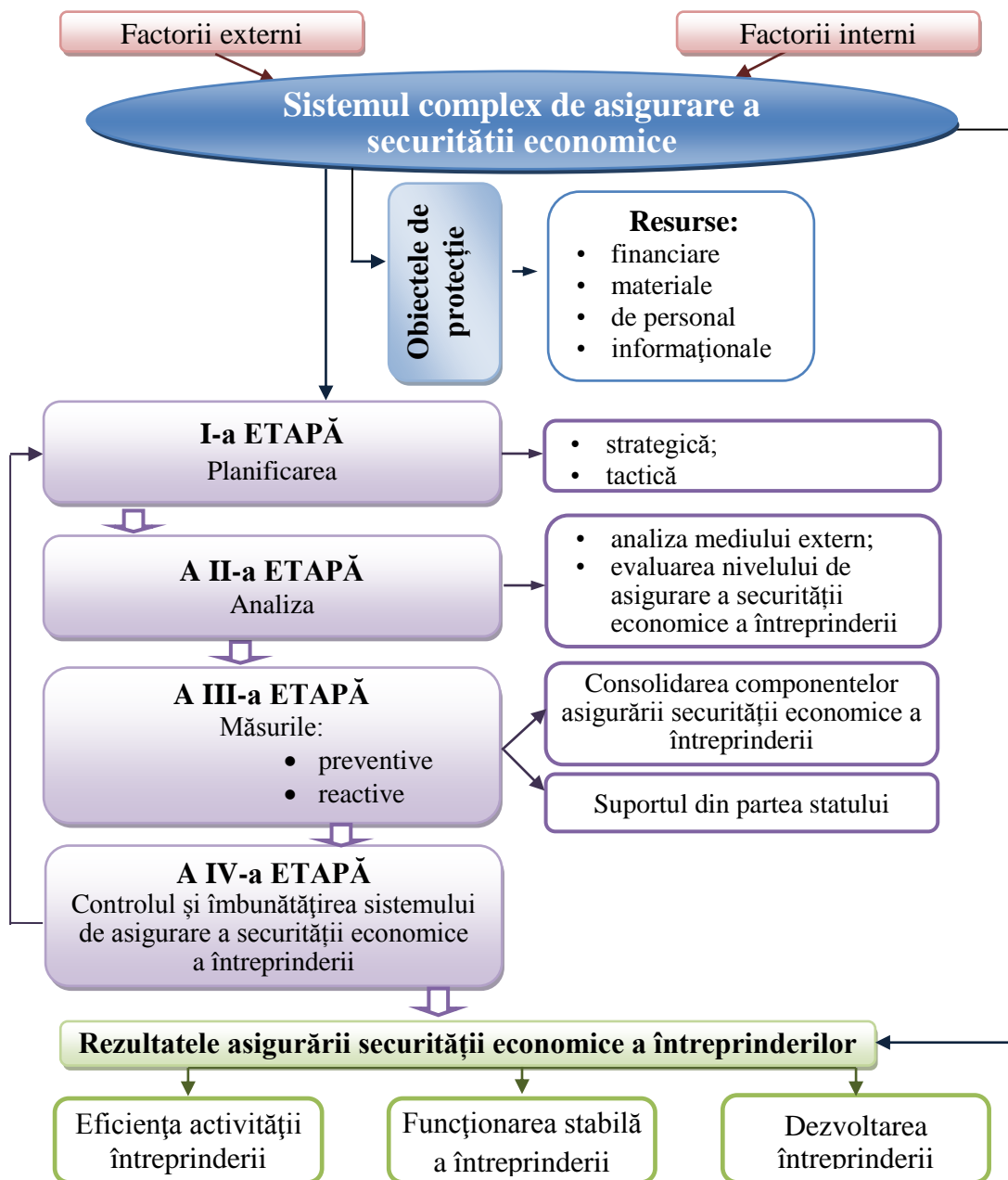

Fig.1. Sistemul complex de asigurare a securității economice a întreprinderii

Sursa: propusă de autor

A doua etapă – analiza mediului extern și evaluarea nivelului securității economice a întreprinderii.

A treia etapă – identificarea și realizarea măsurilor de îmbunătățire a stării economice a întreprinderii. Asigurarea securității economice a întreprinderii se desfășoară la nivelul fiecărei componente funcționale. Totodată, sprijinul din partea statului are o importanță deosebită.

Cea de-a patra etapă constă în desfășurarea controlului, privind măsurile luate și optimizarea sistemului securității economice a întreprinderii.

În capitolul doi "**Justificarea abordărilor privind selectarea indicatorilor de activitate a întreprinderii pentru determinarea securității sale economice**" sunt definiți factorii care influențează asupra securității economice a întreprinderilor din țară. Sunt analizate diferite

aspecte ale impactului ciclicității producției agricole la nivel de securitate. De asemenea, a fost elaborată metodologia de evaluare și au fost efectuate calculele corespunzătoare pentru determinarea nivelului de securitate economică a întreprinderilor agricole și industriale ale autonomiei.

Procesul unei gestionări eficiente nu trebuie să se bazeze pe intuiție, precum procedează o parte semnificativă a managerilor, dar pe cunoașterea situației economice și financiare existente, pe o analiză științifică a părților slabe și a oportunităților de dezvoltare a subiectului economic, în funcție de mediul extern [8, p. 270].

Pentru asigurarea securității economice a întreprinderii, este necesar să se identifice factorii care influențează asupra ei și modul în care aceasta se răsfrânge asupra rezultatelor activității. În figura 2 sunt prezentați principalii factori interni și externi ai securității economice a întreprinderilor din țară și respectiv în autonomie.

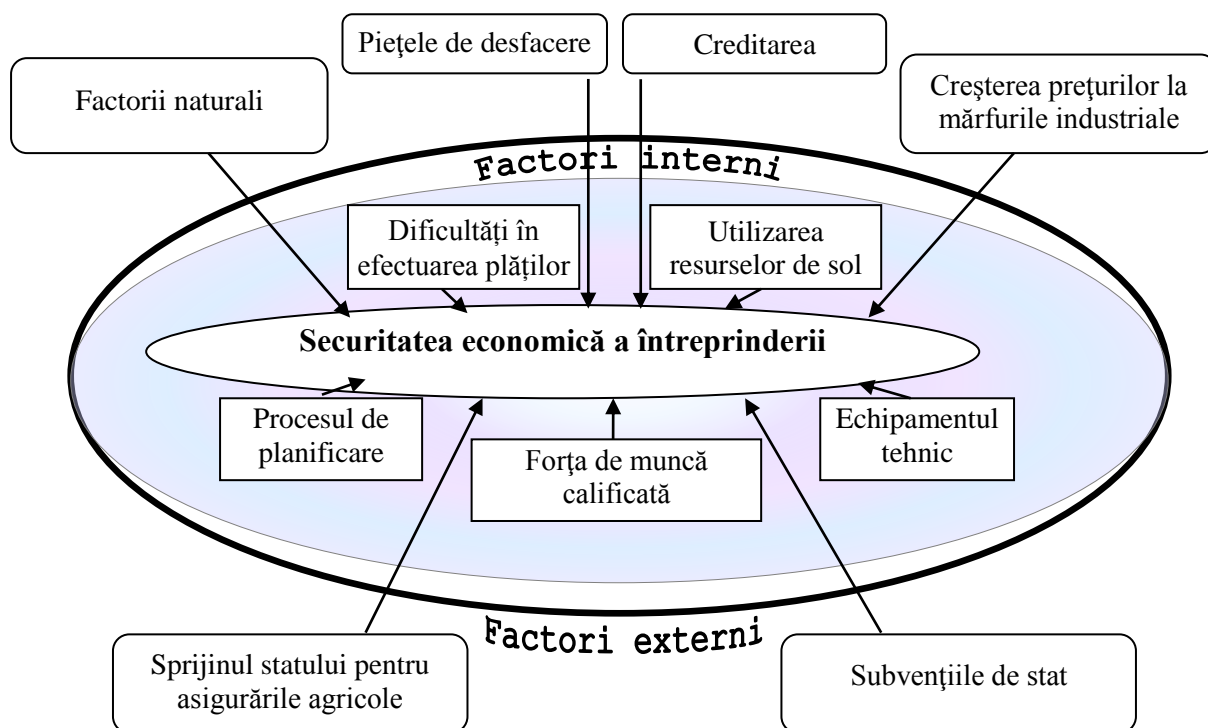

Fig.2. Factorii principali ai securității economice a întreprinderilor din Republica Moldova
Sursa: elaborată de autor

Analiza datelor realizării principalelor culturi agricole în UTA Găgăuzia pentru anii 2006-2012 indică faptul că fiecare leu investit în creșterea culturilor, în medie, asigură obținerea unui profit brut de 20 bani. Pe parcursul perioadei cercetate s-a observat o creștere a profitului în urma producerii rapiței și floarea-soarelui (de 2,6 și 2,3 ori, respectiv, mai mult decât media). În același timp, cultivarea cerealelor și leguminoaselor, care ocupă mai mult de 60% din terenul arabil, a fost mai puțin eficientă, neatingând valoarea medie, fapt ce influențează negativ asupra nivelului de securitate economică a întreprinderii.

Cercetarea coeficientului de variație a principalelor culturi agricole în UTA Găgăuzia și în Republica Moldova a dovedit că producerea principalelor culturi din autonomie a fost mai puțin stabilă decât în întreaga țară. Această situație este condiționată de faptul că autonomia se află în epicentrul agriculturii riscante. În Republica Moldova, cea mai stabilă este producerea de floarea-soarelui și de struguri (coeficientul de variație a constituit 22,6% și, respectiv, 22,9%). În general, indicatorii stabilității evidențiază necesitatea majorării productivității terenurilor și sporirii nivelului viabilității întreprinderilor agricole.

Indicatorii randamentului culturilor agricole sunt foarte variați, fiind condiționați de influența diversilor factori externi, inclusiv condițiile naturale și climaterice. Din această cauză au fost folosiți indicatorii flexibili (de trei, cinci și șapte ani), deoarece aceștia permit reglarea fluctuațiilor pe termen scurt ale randamentului și evidențierea principalelor tendințe.

La descrierea nivelului securității economice, este necesar de luat în considerație starea componentelor funcționali. Evaluarea securității economice trebuie efectuată folosind indicatorii cantitativi utilizați la planificarea, calculul contabil și analiza activității întreprinderii, ceea ce reprezintă o condiție prealabilă pentru aplicarea practică a acestei evaluări.

Trebuie remarcat faptul că indicatorii propuși sunt foarte diferiți, caracterizându-se prin incompatibilitatea valorilor normative. Agregarea indicatorilor se bazează pe principiul aditivității, potrivit căruia, valoarea întregului este egală cu suma valorilor componentelor sale [21, p.373], iar dacă indicii majorității dețin unități de măsură diferite, atunci agregarea aditivă necesită aducerea la o bază unică. De aceea, după calcularea acestor indicatori, în funcție de conformitatea valorii normative și gradul de impact asupra securității întreprinderii, aceștia obțin următoarele valori (estimări): "1", în cazul, în care indicele se află în limitele valorii normative, "0.5" – neutră și "0" – critică, adică, valoarea reală a indicelui este semnificativ mai mică decât cea normativă (tabelul 1).

Conform evaluărilor experților, efectuate de paisprezece oameni de știință ai Republicii Moldova, doctori habilitați în științe economice, a fost calculată valoarea medie a componentelor securității economice. Deoarece calculul coeficientului consolidat al securității economice prin metoda medie ponderată se caracterizează prin variații ne semnificative și oferă, practic, același rezultat, se propune utilizarea mediei aritmetice pentru comoditatea calculului. Astfel, au fost evidențiate patru niveluri de securitate economică a întreprinderii:

- **Critic** (coeficientul consolidat de securitate economică a întreprinderii se situează în intervalul 0-0,25) prezintă starea critică a situației întreprinderii;
- **Scăzut** (0,26-0,50), indică o neconcordanță între majoritatea indicatorilor de securitate economică și valoarea de prag, se caracterizează prin eficiență scăzută a producției, epuizare a duratei de utilizare a echipamentelor și spațiilor, reduceri de personal și altele;

- **Mediu** (0,51-0,75), indică o neconcordanță între anumiți indicatori de securitate economică și cei normativi, totodată, se păstrează posibilitatea de îmbunătățire a situației economice a întreprinderii;
- **Înalt** (0,76-1), indică faptul că indicatorii sunt la limitele valorilor normative ale eficienței activității întreprinderii.

Tabelul 1. Indicatorii securității economice a întreprinderii

Nr.	Indicatorii securității economice	Den umir ea	Evaluarea (E) în funcție de gradul de conformitate cu norma		
			absolută (valoarea 1)	neutră (valoarea 0,5)	critică (valoarea 0)
1	Coeficientul autonomiei	<i>Ca</i>	> 0,5	0,3-0,5	< 0,3
2	Coeficientul de asigurare a fondurilor proprii	<i>Cafp</i>	> 0,1	0-0,1	< 0
3	Coeficientul lichidității absolute	<i>Kla</i>	> 0,2	0,1-0,2	< 0,1
4	Coeficientul lichidității curente	<i>Klc</i>	1,5 – 3	1 - 1,5; sau >3	< 1
5	Modelul Altman	<i>Z</i>	> 2,9	1,23 - 2,89	< 1,23
Componentul financiar		Cf	$Cf = E (Ca + Cafp + Cla + Klc + Z) / 5$		
6	Coeficientul rentabilității vânzărilor	<i>Crv</i>	> 0,2	0,1-0,2	< 0,1
7	Coeficientul rentabilității activelor	<i>Cra</i>	>0,1	0-0,1	<0
8	Coeficientul raportului dintre creanțe și datorii	<i>Crcd</i>	0,9-1	0,5-0,9; sau >1	< 0,5
9	Coeficientul fluxului activelor circulante	<i>Cfac</i>	Creșterea indicatorului în dinamică	Practic nu se schimbă	Reducerea indicatorului în dinamică
Componentul producție și vânzare		Cpv	$Cpv = E (Crv + Cra + Crcd + Cfac) / 4$		
10	Coeficientul restituirii de fonduri	<i>Crf</i>	Creșterea indicatorului în dinamică	Practic nu se schimbă	Reducerea indicatorului în dinamică
11	Coeficientul termenului de valabilitate a fondurilor fixe	<i>Ctvf</i>	> 0,5	0,3-0,5	< 0,3
12	Coeficientul reînnoirii fondurilor fixe	<i>Crff</i>	> 0,1	0-0,1	0
Componentul tehnic și tehnologic		Ct	$Ct = E (Crf + Ctvf + Crff) / 3$		
13	Coeficientul nivelului salariilor	<i>Cns</i>	≥ 1	0,5-1	< 0,5
14	Coeficientul stabilității resurselor umane	<i>Csru</i>	≥ 1	0,5-1	< 0,5
15	Coeficientul producției per angajat	<i>Cpa</i>	Creșterea indicatorului în dinamică	Practic nu se schimbă	Reducerea indicatorului în dinamică
Componentul resurse umane		Cru	$Cru = E (Cns + Csru + Cpa) / 3$		
Coeficientul consolidat al SEI		Csei	$Csei = (Cf + Ca + Ct + Cr) / 4$		

Sursa: propus de autor

Dezavantajul acestei abordări în evaluarea securității economice constă într-o mică eroare legată de atribuirea "evaluărilor" pentru fiecare dintre indicatorii calculați. Cu toate acestea, alegerea abordării propuse privind evaluarea securității economice este bazată pe faptul, că indicatorii analizați nu sunt comparabili, dar sunt importanți, deoarece acoperă diferite aspecte

ale activității întreprinderii. Această metodă este utilă și prin faptul că numărul de indicatori, în funcție de specificul businessului, poate fi schimbat.

De asemenea, a fost efectuată evaluarea securității economice a întreprinderilor din UTA Găgăuzia, precum întreprinderile agricole: "Cumnuc-Agro" SRL, "Ekinnik Yeri" SRL și "Mecagronomia plus" SRL; întreprinderile vinicole: "Cioc-Maidan-Vin" SA și "Șardrisvin" SRL; fabrica de mobilă: " Goliat Vita " SRL; fabrica de parfum și produse cosmetice: I.M. "Marigold" SRL; fabrica de produse lactate: "Fabrica Oloi Pac" SRL; fabrica de conserve: "Stamcom" SRL.

Evaluarea complexă a securității economice în baza exemplului "Ekinnik Yeri" SRL și "Goliat Vita" SRL, în medie pentru anii 2012-2014, este prezentată în figura 3 și indică faptul că "Ekinnik Yeri" SRL se caracterizează printr-un nivel mediu de securitate economică (coeficientul consolidat a constituit 0,51), iar "Goliat Vita" SRL posedă un nivel redus de securitate economică (coeficientul consolidat – 0,45). Cel mai scăzut nivel de securitate economică la aceste întreprinderi se atestă la unul dintre principalii componenți ai securității economice – producție și vânzări.

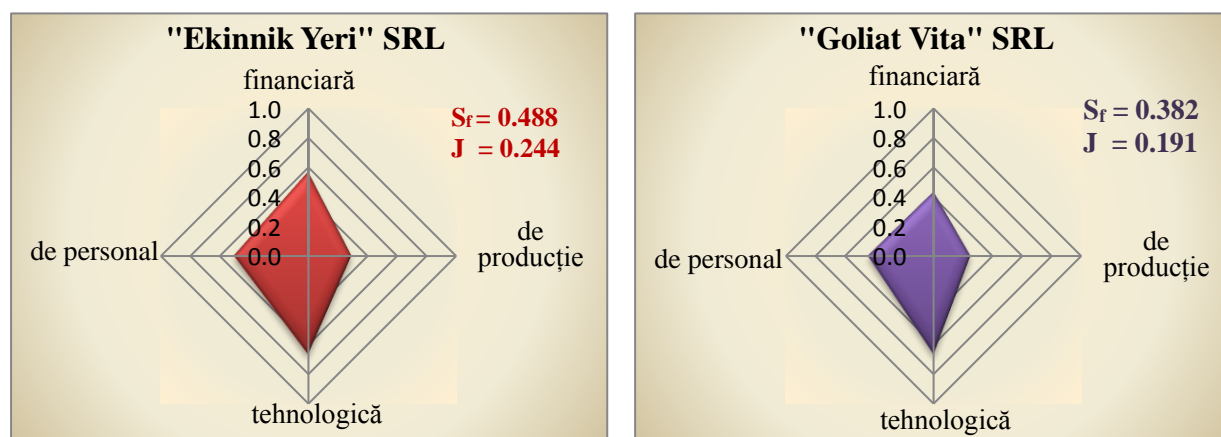

Fig. 3. Evaluarea complexă a securității economice la "Ekinnik Yeri" SRL și "Goliat Vita" SRL, în medie pentru anii 2012-2014

Sursa: elaborat de autor conform rapoartelor financiare ale întreprinderilor pentru anii 2012-2014

Potrivit informației din figura 3, pentru a descrie starea securității economice a întreprinderii, este utilizat patrulaterul ortodiagonal. Suprafața nivelului absolut (maximal) al securității economice este egală cu 2. Pentru a determina partea ocupată de suprafața reală în raport cu valoarea normativă propunem utilizarea coeficientului Gini (J). Având în vedere particularitățile studiului nostru, acesta poate fi calculat prin formula:

$$J = \frac{S_f}{S_a}, \quad (1)$$

unde: S_f este suprafața reală a patrulaterului;

S_a – nivelul absolut al suprafeței patrulaterului.

Valoarea coeficientului Gini variază de la 0 până la 1, cu cât este mai aproape de 1, cu atât este mai înalt nivelul de securitate economică a întreprinderii.

Întreprinderile din UTA Găgăuzia au niveluri diferite a securității economice, ca urmare a rezultatelor activităților de producere, a eficienței utilizării resurselor și a oportunităților disponibile.

În al treilea capitol "**Justificarea căilor de asigurare a securității economice a întreprinderilor**" este abordată dependența funcțională a criteriilor semnificative de securitate economică, ca: indicatorii activității operaționale și rentabilitatea producției. În cadrul sistemului complex de asigurare a securității economice a întreprinderii se acordă o atenție deosebită atât măsurilor de îmbunătățire a nivelului de securitate economică a întreprinderilor din autonomie, care pot fi realizate la nivelul subiectului economic individual, cât și direcțiilor de perfecționare a sistemului de sprijin din partea statului pentru producători.

În procesul de asigurare a securității economice a întreprinderii, o atenție deosebită trebuie acordată securității economice a activității de bază – de producere. Indicatorii care caracterizează activitatea operațională includ: pragul de rentabilitate, marja de siguranță financiară și efectul de levier operațional.

Graficul pragului de rentabilitate demonstrează zona securității economice, în care se află producerea unei anumite culturi. În figura 4 analizăm graficul pragului de rentabilitate la producerea cerealelor și plantelor leguminoase (cu excepția porumbului), exemplul "Ekinnik Yeri" SRL.

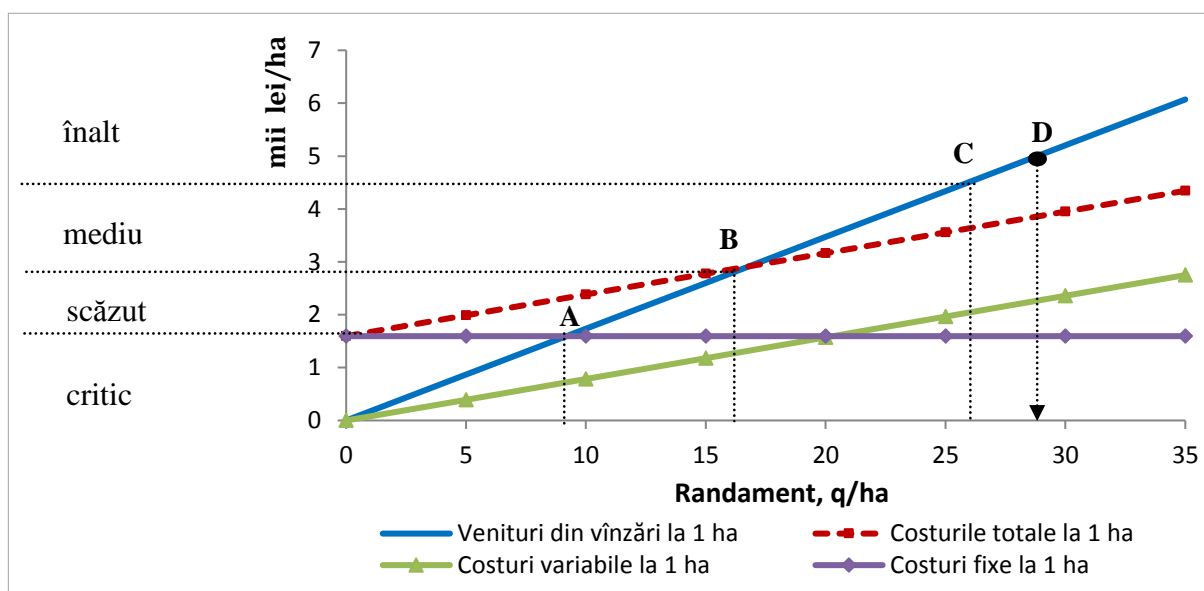
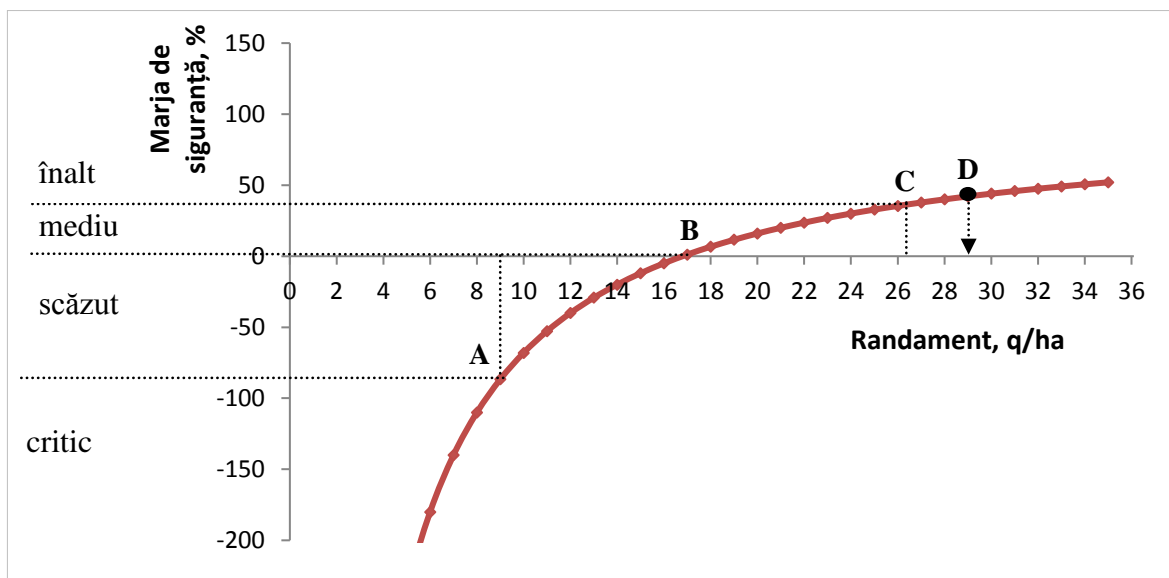
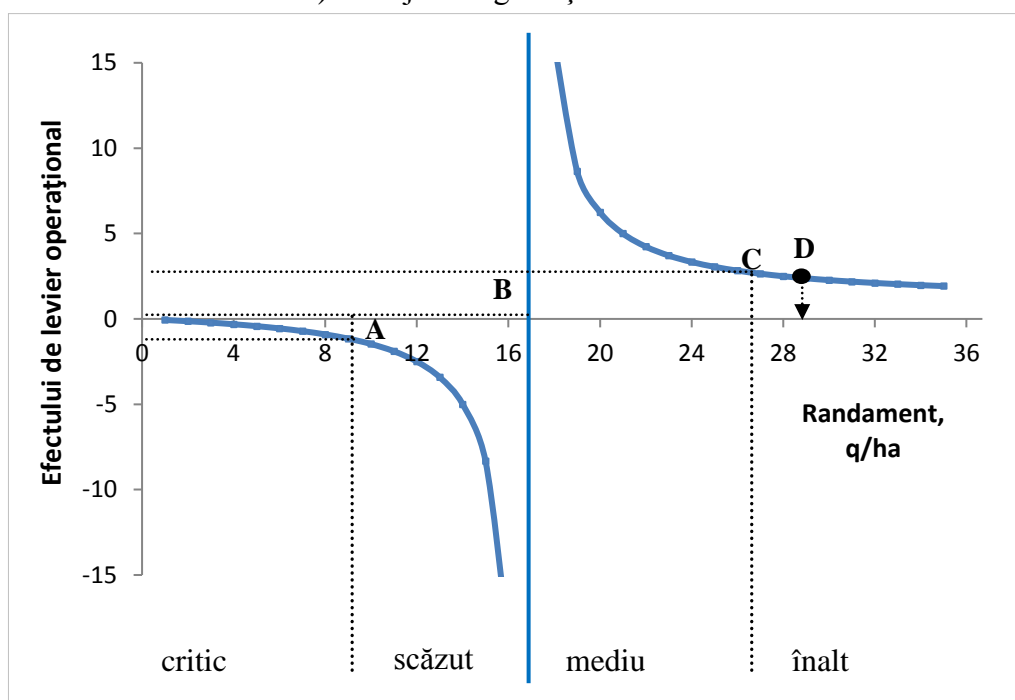

Fig. 4. Indicatorii pragului de rentabilitate la producerea cerealelor și plantelor leguminoase (cu excepția porumbului), la întreprinderile agricole (exemplul "Ekinnik Yeri" SRL, anul 2014)
Sursa: elaborată de autor

Analogic metodei de determinare a nivelului securității economice a producției în baza valorilor pragului de rentabilitate, au fost analizați și indicatorii marjei de siguranță financiară și efectului de levier operațional (Figura 5).

a) marja de siguranță financiară

b) efectul de levier operațional

Fig. 5. Indicatorii marjei de siguranță financiară și efectului de levier operațional la producerea cerealelor și plantelor leguminoase (cu excepția porumbului), la întreprinderile agricole (exemplul "Ekinnik Yeri" SRL pentru anul 2014)

Sursa: elaborată de autor

Cu cât este mai mare efectul de levier operațional, cu atât este mai scăzut nivelul de securitate și invers [11, p.136]. Există patru nivele de securitate. **Nivelul critic** include diapazonul (până în punctul A), unde veniturile obținute din realizarea produselor nu acoperă costurile totale de producție, ceea ce demonstrează un risc al afacerii.

La atingerea punctului de intersecție a curbelor veniturilor și costurilor fixe (punctul "A"),

întreprinderea se caracterizează printr-un **nivel scăzut** de securitate. Veniturile întreprinderii sunt derivate din vânzări și acoperă costurile fixe, în timp ce costurile variabile rămân neacoperite și, respectiv, întreprinderea suferă pierderi.

Punctul "B" pe diagramă reprezintă pragul de rentabilitate. Întreprinderea acoperă toate cheltuielile, dar încă nu primește profituri. Valorile marjei de siguranță financiară și efectului de levier operațional în pragul de rentabilitate (punctul „B”) sunt egale cu zero. După ce a atins pragul de rentabilitate, întreprinderea începe să obțină profit din fiecare unitate de producție. Intervalul graficului între punctele "B" și "C" reprezintă **nivelul mediu** de securitate. Cu cât este mai înaltă marja de siguranță financiară, cu atât mai stabilă este activitatea întreprinderii.

Odată cu creșterea continuă a volumului de realizare a produselor și îndepărtarea de la pragul de rentabilitate, efectul de levier operațional începe să scadă. Atingerea punctului "C" garantează întreprinderii un **nivel înalt** de securitate economică. Întreprinderea primește profit necesar pentru dezvoltare în continuare și pentru asigurarea procesului de reproducere, adică obține rentabilitatea vânzărilor (0,2).

Punctul "D" arată randamentul de facto. Producerea cerealelor în "Ekinnik Yeri" SRL, în anul 2014, a fost caracterizată de un nivel înalt al securității economice. Similar au fost calculați indicii pentru restul culturilor. Rezultatele studiului au demonstrat că cea mai rentabilă activitate la întreprinderile agricole analizate a fost producerea culturii floarea-soarelui.

În tabelul 2 sunt prezentate formulele de calcul propuse pentru indicatorii activității operaționale pentru a determina nivelul securității economice într-un tabel unic 2.

Tabelul 2. Formulele de calcul a randamentului, marjei de siguranță financiară și efectului de levier operațional pentru determinarea nivelului securității economice a întreprinderii

Indicatorii	Punctul „A” (nivelul critic)	Punctul „B” (pragul de rentabilitate)	Punctul „C” (nivelul optimal)
Randamentul	$q_{cr} = \frac{FC}{p}$	$q_{min} = \frac{FC}{p - AVC}$	$q_o = \frac{FC}{p(1 - R) - AVC}$
Marja de siguranță financiară	$D_{cr} = \frac{1}{1 - \frac{p}{AVC}}$	$D = \frac{q - q_{min}}{q} = 0$	$D_o = \frac{R}{1 - \frac{p}{AVC}}$
Efectul de levier operațional	$L_{cr} = 1 - \frac{p}{AVC}$	$L = \frac{1}{D}$	$L = \frac{1 - \frac{p}{AVC}}{R}$

Sursa: elaborat de autor

Astfel, a fost identificată dependența funcțională a indicatorilor activității operaționale și a rentabilității producției (R):

$$L = 1 + \frac{\beta}{R} \quad (2)$$

$$D = \frac{R}{R + \beta} \quad (3)$$

unde: L este efectul de levier operațional;

D – marja de siguranță financiară;

β – proporția dintre costurile fixe și costurile totale ($\beta = \frac{FC}{TC}$).

Formula (3) arată că eficiența activității antreprenoriale este mai înaltă (valoarea efectului de levier operațional este mai scăzută) la întreprinderile, unde, în alte condiții egale, marja costurilor fixe este mai scăzută și rentabilitatea produsului este mai mare.

Coeficientul rentabilității producției realizate este determinată:

$$R = \frac{\beta}{L-1} \quad (4)$$

$$R = \frac{\beta}{\frac{1}{D}-1} \quad (5)$$

Întreprinderea poate planifica activitatea de producere, gestiona cheltuielile, creștere competitivitatea și spori nivelul securității economice, cunoscând nivelului optim al efectului de levier operațional și al marjei de siguranță financiară.

În baza formulelor 2 și 3 au fost determinate valorile normative ale indicatorilor marjei de siguranță financiară și efectului de levier operațional, necesare pentru a efectua o reproducere simplă și extinsă a principalelor culturi agricole în întreprinderile din UTA Găgăuzia (tabelul 3) [20, p.62], situate în zona de sud a Republicii Moldova – zona agriculturii de risc (instabilă).

Tabelul 3. Nivelurile normative ale indicatorilor marjei de siguranță financiară și efectului de levier operațional pentru producerea principalelor culturi din UTA Găgăuzia

Culturile agricole	Ponderea costurilor fixe	Marja de siguranță financiară pentru reproducere (nu mai jos de)		Efectul de levier operațional pentru reproducere (nu mai sus de)	
		simplă	extinsă	simplă	extinsă
Cereale	0,389	0,391	0,487	2,556	2,051
Cereale, cu excepția porumbului	0,413	0,377	0,473	2,652	2,116
Porumb	0,549	0,313	0,403	3,196	2,484
Floarea-soarelui	0,648	0,278	0,363	3,592	2,751
Struguri	0,542	0,316	0,406	3,168	2,465

Sursa: elaborat de autor

Figura 6 reprezintă indicatorii ai levierului operațional la producerea și realizarea culturilor principale în autonomie pentru anii 2003-2015. Valoarea de facto a efectului de levier operațional, ca indicator al securității economice pentru cultivarea floarea-soarelui (2,45), a fost mai mică decât nivelul necesar pentru desfășurarea reproducerii extinse, ceea ce indică un nivel înalt de securitate economică pentru cultivarea acestei culturi. Indicatorul înalt al efectului de levier operațional al celorlalte culturi (cu excepția strugurilor), demonstrează faptul că cultivarea lor nu asigură întreprinderilor nici posibilitatea de a efectua o reproducere simplă. Această circumstanță justifică necesitatea creșterii eficienței producerii și realizării produselor.

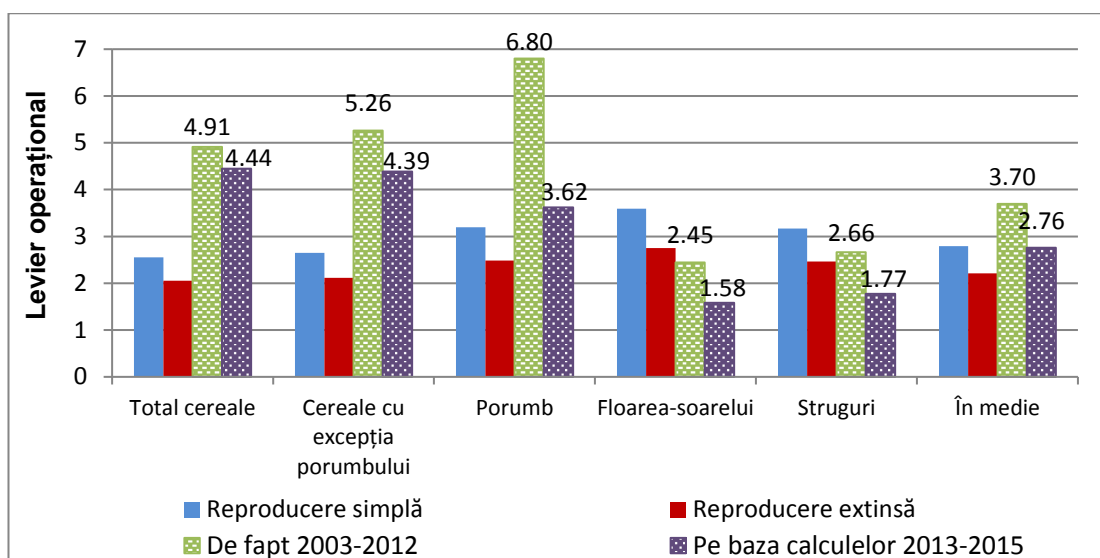

Fig. 6. Indicatorii medii ai levierului operațional la producerea cerealelor, florii-soarelui și strugurilor în gospodăriile agricole din UTA Gagauzia pentru anii 2003-2015
Sursa: elaborată de autor conform datelor Direcției agricole din UTA Găgăuzia

Efectuarea continuă a determinării stării financiare a întreprinderii permite identificarea direcției corecte de activitate, a măsurilor ce trebuie luate pentru atingerea acestor obiective. Determinarea măsurilor include trei direcții importante:

- alegerea strategiei de asigurare a securității economice a întreprinderii;
- identificarea direcțiilor de consolidare a securității economice a întreprinderii;
- suportul din partea statului.

În contextul asigurării securității economice a întreprinderii, propunem evidențierea a patru tipuri de strategii (figura 7).

În condițiile securității economice înalte se aplică **strategia de stabilizare**, care are ca scop menținerea stării existente, monitorizarea riscurilor și asigurarea în continuare a îmbunătățirii indicatorilor activității întreprinderilor și dezvoltarea acesteia.

Strategia de consolidare este orientată spre îmbunătățirea indicatorilor cu cel mai vulnerabil component al securității economice a întreprinderii, precum și spre creșterea capacitatea potențialului economic al întreprinderii în ansamblu. În cazul în care administrația întreprinderii nu va lua măsuri pentru îmbunătățirea securității economice, aceasta poate rămâne la nivelul existent sau chiar mai scăzut.

Strategia de adaptare este folosită în condițiile securității scăzute și este orientată spre adaptarea activității întreprinderii la cerințele pieței, optimizarea costurilor, creșterea indicatorilor de bază ai activității economice și financiare.

În condițiile securității critice trebuie să se aplice **strategia de supraviețuire**, care necesită adoptarea acțiunilor rapide și coordonate, deciziilor prudente și oportune privind îmbunătățirea situației, schimbarea activității întreprinderii și scoaterea acesteia din criză. Obiectivul principal

al strategiei este transformarea stării actuale a întreprinderii în starea dorită de administrație.

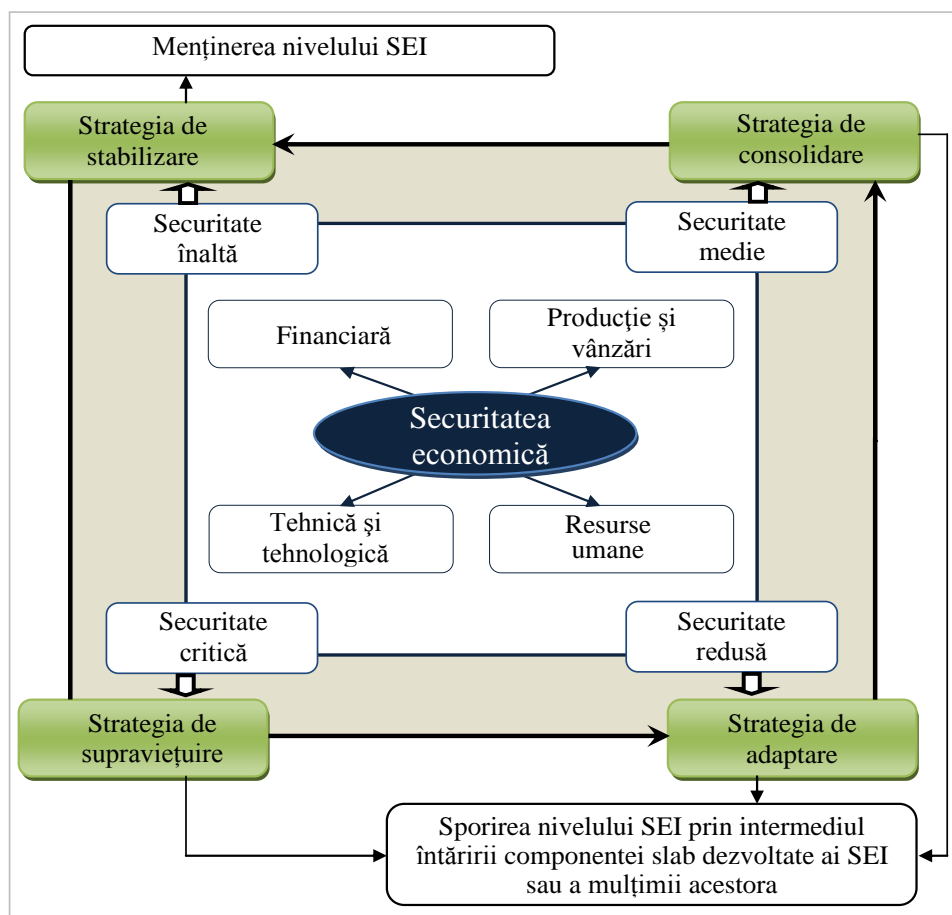

Fig. 7. Strategii de asigurare a securității economice a întreprinderii

Sursa: propusă de autor

Datele statistice indică faptul că 98% dintre cazurile de eșec la întreprindere au loc din cauza gestionării inadecvate [2, p. 191]. Din acest motiv, gestionarea eficientă a întreprinderii și măsurile luate de către administrația acesteia joacă un rol esențial în asigurarea securității economice a întreprinderii. Administrația poate lua în considerație recomandările elaborate privind consolidarea securității economice pentru fiecare component funcțional, în dependență de starea securității economice a întreprinderii și influența factorilor externi și interni.

Consolidarea **componentului financiar** al securității economice se realizează conform următoarelor principii: gestionarea eficientă a fluxurilor financiare; optimizarea volumului capitalului propriu și împrumutat; formarea fondului de rezervă (auto-asigurare); asigurarea bunurilor și riscurilor etc. Una din modalitățile de sporire a securității economice a întreprinderilor agricole este asigurarea agricolă, cum ar fi asigurarea culturilor agricole.

Sporirea **securității producției și vânzărilor** se bazează pe următoarele recomandări: maximizarea veniturilor datorită extinderii gamei de produse, intensificarea prezenței pe piețele tradiționale și dezvoltarea piețelor noi; optimizarea cheltuielilor fixe și variabile; controlul raportului creanțelor și datoriilor etc. Pentru a remedia fertilitatea solului și a spori randamentul

culturilor este necesară perfecționarea organizării procesului de producție, optimizarea structurii suprafețelor cultivate, respectarea ciclicității, utilizarea îngrășămintelor, mărirea volumului activităților de regenerare, orientarea transferului tehnologic spre o bază inovatoare etc.

Securitatea tehnică și tehnologică este asigurată prin: menținerea competitivității tehnologiilor aplicate de întreprinderi; vânzarea sau reciclarea utilajului uzat moral și fizic; renovarea și modernizarea echipamentului tehnic al întreprinderii etc. Modernizarea tehnică și tehnologică a producției prin introducerea tehnologiilor de economisire intensivă a resurselor și energiei, ecologic pure, reprezintă una dintre principalele direcții de restabilire a potențialului productiv.

Asigurarea **securității componentului resurse umane** presupune: utilizarea unui sistem eficient de stimulare materială a personalului, care este strâns legat de principalele rezultate; stimularea morală a personalului; îmbunătățirea condițiilor de muncă; sporirea calificării personalului etc. Procesul de administrare a resurselor umane trebuie să acopere toate procesele, începând cu alegerea, angajarea personalului până la instruirea și motivarea continuă a acestuia. Astfel, putem evidenția trei grupe principale de metode de administrare a resurselor umane: administrative (angajarea și selectarea personalului), economice (stimulare materială) și socio-psihologice (stimulare morală) [9, p. 316].

În Republica Moldova au fost realizate multe activități întru sprijinirea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, sectorului agricol, dar, totuși, mai trebuie multe de făcut. Pentru asigurarea securității economice a întreprinderilor, inclusiv a celor agricole, suportul din partea statului trebuie să includă un șir de direcții importante (figura 8).

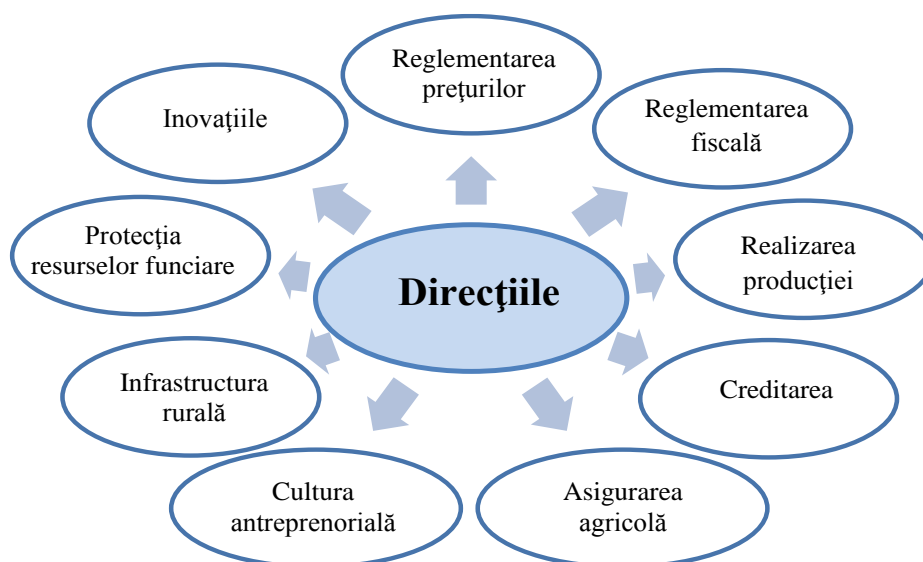

Fig. 8. Direcțiile suportului de stat pentru întreprinderile agricole și industriale
Sursa: propusă de autor

Suportul de stat este un instrument important în asigurarea securității economice a întreprinderilor autohtone.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea efectuată privind sistemul de securitate economică a întreprinderilor agricole și industriale ale autonomiei a permis formularea concluziilor și recomandărilor de bază, care pot fi utile atât din punct de vedere științific, cât și practic.

Concluzii generale:

1. În condițiile actuale, unde există multe amenințări externe și interne, care influențează asupra activității întreprinderilor, o importanță deosebită o capătă asigurarea securității economice a întreprinderii, care reprezintă un factor important în dezvoltarea și realizarea obiectivelor businessului [18, c. 1].

2. În literatura științifică securitatea economică a întreprinderii este analizată din cinci puncte de vedere: ca stare de protecție împotriva amenințărilor; stare de utilizare eficientă a resurselor; capacitate de funcționare stabilă și dezvoltare; ca oportunitate de realizare a obiectivelor; precum și ca prezența avantajelor competitive [14, c.160; 19, c. 2].

3. Securitatea economică a întreprinderilor agricole și industriale ale Republicii Moldova, inclusiv și UTA Găgăuzia este influențată de mai mulți factori externi și interni. Principalii factori externi includ: seceta, care în ultimii 50 de ani se repetă aproximativ o dată la fiecare 2,5 ani; ratele procentuale înalte la credite; asigurarea agricolă nedezvoltată, deoarece suprafața asigurată constituie doar 1,4% din suprafața totală a terenurilor în prelucrare etc. Principalii factori interni includ: lipsa personalului calificat și nivelul jos de remunerare (de exemplu, în agricultură acest indicator constituie 66,5% din salariul mediu pe țară); expunerea la riscul de a nu fi remunerați din cauza caracterului sezonier al producției; nivelul scăzut al echipamentelor tehnice etc. [14, c. 164].

4. Securitatea economică a întreprinderii este influențată de natura ciclică a producției în agricultură. În baza indicatorilor flexibili de 7 ani ai randamentului principalelor culturi ale Republicii Moldova pentru anii 1960-2014, au fost identificate patru etape de dezvoltare: recuperarea, ascensiunea (dezvoltarea), recesiunea și depresia. Acest ciclu economic poate fi utilizat în prognozarea dezvoltării economice [12, c. 320].

5. Conform metodologiei propuse de evaluare a nivelului securității economice a întreprinderii, indicele agregat trebuie să se afle în intervalul 0,75-1. Astfel, au fost distinse patru nivele de securitate economică: critic, scăzut, mediu și înalt [15, c. 107].

6. Evaluarea realizată privind securitatea economică a unui șir de întreprinderi agricole și industriale din autonomie demonstrează că nivelul ei este influențat de mai mulți factori și are un caracter instabil. Prin urmare, studiul privind asigurarea securității economice trebuie să poarte un caracter continuu [14, c. 107].

7. A fost demonstrată existența dependenței funcționale a criteriilor importante ale securității economice: indicatorii activității operaționale și rentabilității producției. Au fost prezentate formule corespunzătoare pentru determinarea acestora [20, c. 62].

8. Analiza indicatorilor medii ai efectului de levier la producerea cerealelor, florii-soarelui și strugurilor în gospodăriile agricole din UTA Găgăuzia arată o reducere a acestui indicator de 1,5 ori: de la 3,7 (pentru anii 2003-2012) până la 2,53 (pentru anii 2010-2012), care are un impact pozitiv asupra securității economice a întreprinderii din autonomie. Astfel, majoritatea întreprinderilor agricole din autonomie, în medie pentru anii 2010-2012, a reușit realizarea reproducerii simple și, respectiv, au asigurat producerea sigură a principalelor culturi. Cu toate acestea, nu au fost create condiții pentru desfășurarea reproducerii extinse [20, c. 64].

Soluționarea problemei științifice principale privind subiectul cercetat presupune un șir de recomandări:

1. Având în vedere faptul că oamenii de știință din occident studiază, în special, securitatea economică la nivel de stat, în prezent, problemelor privind asigurarea securității economice a întreprinderilor trebuie să se acorde o atenție specială. Ele trebuie examinate detaliat, deoarece întreprinderea reprezintă unitatea de bază a economiei țării.

2. Pentru evaluarea securității economice propunem ca analiza randamentului culturilor agricole să fie efectuată prin utilizarea indicatorilor flexibili, care permit echilibrarea valorii indicatorilor pentru unii ani, ca urmare a impactului negativ al factorilor naturali și obținerea valorilor medii.

3. În studiul realizat a fost soluționată o *problemă științifică importantă*, care constă în justificarea unui sistem complex de asigurare a securității economice a întreprinderii, necesară pentru dezvoltarea ei durabilă. Această sistemă cuprinde patru etape:

- planificarea activității;
- analiza nivelului securității economice a întreprinderii;
- adoptarea unor măsuri privind consolidarea securității economice a întreprinderii;
- controlul și perfecționarea sistemului securității economice.

4. Crearea sistemului complex al securității economice la nivel de întreprindere trebuie să se bazeze pe planificarea activităților sale, luarea unor măsuri preventive și reactive pentru eliminarea sau minimizarea riscurilor. Această abordare va permite ca în procesul de monitorizare să se determine dacă întreprinderea se dezvoltă în direcția necesară și ce măsuri trebuie luate pentru atingerea obiectivelor propuse.

5. Analiza nivelului securității economice a întreprinderii trebuie să fie efectuată prin definirea coeficientului consolidat al securității economice în baza calculului principalilor componenți ai acestuia: financiar, producție și vânzare, tehnic și tehnologic și resurse umane.

Această abordare va permite identificarea celor mai vulnerabile domenii ale activității subiectului economic.

6. Propunem analiza pragului de rentabilitate, marjei siguranței financiare și efectului de levier operațional în calitate de indicatori importanți ai nivelului securității economice a activității principale a întreprinderii – de producere. A fost relevat că fiecare dintre acești indicatori ai activității operaționale caracterizează patru niveluri de securitate. Pentru identificarea lor sunt propuse formulele corespunzătoare (tabelul 2).

7. Pentru determinarea posibilităților de realizare a reproducerii simple și extinse la cultivarea principalelor culturi agricole în UTA Găgăuzia pot fi utilizate valorile normative ale indicatorilor activității operaționale propuse de autor (tabelul 3).

8. Pentru asigurarea securității economice a întreprinderii este necesară realizarea concomitentă a măsurilor în trei domenii principale:

- identificarea strategiei de asigurare a securității economice a întreprinderii;
- consolidarea securității economice a întreprinderii pentru fiecare component funcțional;
- sprijinul din partea statului.

Recomandările elaborate vor contribui la îmbunătățirea situației economice a întreprinderii.

9. În funcție de nivelul securității economice au fost evidențiate patru tipuri de strategii: supraviețuirea, adaptarea, intensificarea și stabilizarea (figura 7). Obiectivul principal al strategiei constă în schimbarea stării curente a întreprinderii la una dorită de administrație.

10. În funcție de starea activității economice și financiare a întreprinderii, precum și totalitatea factorilor care o influențează, au fost elaborate recomandări privind consolidarea fiecărui component funcțional. Principalele recomandări sunt:

- necesitatea de asigurare a bunurilor și a riscurilor, extinderea asigurărilor agricole;
- perfecționarea organizării procesului de producție, calității muncii;
- respectarea ciclicității culturilor în agricultură;
- reînnoirea și modernizarea echipamentului tehnic al întreprinderilor;
- sporirea calificăției personalului de producere și administrativ și altele.

BIBLIOGRAFIA

În limba română:

1. Belostecinic Gr., Sakovici V., Moiseenko E. Securitatea economică a statului: teorie, metodologie, practică. Chișinău: ASEM, 2011. 174 p.
2. Bugaian L., Catanoi V., Cotelnic A. [et al.] Antreprenoriat: inițierea afacerii; red. șt. coord. Larisa Bugaian; Univ. Tehn. a Moldovei. Chișinău: „Elena-V.I.” SRL, 2010. 344 p.
3. Galben A. Securitatea informației, businessului și a persoanei. În: Revista națională de drept, 2007, nr 12, p. 2-8.
4. Hotărîre pentru aprobarea Strategiei securității naționale a Republicii Moldova Nr. 153 din 15.07.2011. În: Monitorul Oficial Nr. 170-175 din 14.10.2011.
5. Ignatiuc D. Competitivitatea economiei naționale în contextual asigurării securității economice. Teză de doctor în economie. Chișinău, 2013. 184 p.
6. Legea Republicii Moldova securității statului Nr. 618-XIII din 31.10.1995. În: Monitorul Oficial Nr. 10-11 din 13.02.1997.
7. Roșca P. Economia întreprinderii: Man./ Petru Roșca, Univ. Liberă Int. din Moldova. – Chișinău: ULIM, 2004. 280 p.
8. Тсасі С. Асигурarea viabilității economico-financiare a entității prin gestionarea eficientă a fluxurilor de numerar. Contabilitatea și auditul în contextul integrării economice europene: progrese și așteptări: Conferința științifică internațională, 5 aprilie 2012, Chișinău: ASEM, p.268-272.

În limba rusă:

9. Горфинкель В.Я., Швандар В.А. Экономика предприятия: Учебник для вузов, 4-е изд., перераб. и доп. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2007. 670 с.
10. Пармакли Д.М. К вопросу жизнеспособности сельскохозяйственных предприятий. В: Проблеми сталого розвитку агропродовольчої сфери в сучасних умовах та шляхи їх розв'язання, матер. міжнар. наук. Семінару (8 жовтня 2015). Одеса: Фенікс, 2015. с.38-46.
11. Пармакли Д.М. Методология научных исследований в экономике. Учебное пособие. Comrat: Univ. De Stat, 2011. 257 p.
12. Пармакли Д., Яниогло А. и др. О циклическом характере производства продукции растениеводства. In: Economic growth in conditions of globalization = Creșterea economică în condițiile globalizării: Intern. Scientific and Practical Conf. 9-th ed., oct. 16-17, 2014: (în 2 vol) scientific com.: Stratan Alexandru (et.al.); ed. bord. Bîrcă Iulita (et. al.). Chisinau: INCE, 2014, Vol.1, p.317-321.
13. Стратан И. Безопасность бизнеса. Кишинэу: ELAN-POLIGRAF, 2007. 336 с.
14. Эффективность землепользования: Теория, методика, практика: Монография/ Д.М. Пармакли, А.И. Яниогло и др.; под.ред.: Д.М. Пармакли; Комрат. Гос. Ун-т, Науч.-исслед. Центр «Прогресс». Комрат: Б. и., 2015. 274 с.
15. Яниогло А. Показатели оценки экономической безопасности предприятия. В: Intellectus, 2015, № 1, с. 104-108.

În limba engleză:

16. Economic security: neglected dimension of national security? Edited by S.R. Ronis. Center for Strategic Conferencing, Institute for National Strategic Studies. Washington, D.C.: National Defense University Press, 2011. 130 p.
17. Hindle K., Klyver K. Handbook of Research on New Venture Creation ed. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, Incorporated, 2011. 416 p.
18. Ianioglo A., Polajeva T. Origin and definition of the category of economic security of enterprise. In: “Business and Management 2016”, 9th International Scientific Conference proceedings 12-13 May 2016, Vilnius, Lithuania, 2016, p. 1- 8. <http://doi.org/10.3846/bm.2016.46>.
19. Ianioglo A., Polajeva T., Parmacli D. Economic security of enterprise and the system of its ensuring. In: “Contemporary Issues in Business, Management and Education 2015”, International Scientific Conference proceedings 12-13 November 2015, Vilnius, Lithuania, 2015. p. 1- 8. http://cbme.vgtu.lt/index.php/cbme/cbme_2015/paper/view/709.
20. Parmacli D.M., Ianioglo A.I. Operating leverage and production profitability: functional dependence. In: Экономика АПК, 2015, № 3, p. 60-64.
21. Pettitt B.S., Pinto J.E., Pirie W.L. Fixed Income Analysis. 3rd ed. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc., 2015. 752 p.

PRINCIPALELE PUBLICAȚII ALE AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Monografii:

1. Parmacli D.M., Todorici L.P., Dudoglo T.D., Ianioglo A.I., Эффективность землепользования: теория, методика, практика. – Монография; под.ред.:Д.М.Пармакли; Комрат. Гос. ун-т, Научно-исслед. Центр «Прогресс». Комрат: Б.и., 2015 (Tipogr.«Centrografic»). 274 p. ISBN 978-9975-9943-9-2, 12,7 с.а (contribuția autorului 2,2 с.а.)

Articole în reviste științifice străine:

2. Ianioglo A. Комплексная система обеспечения экономической безопасности предприятия. În: Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, 2015, Volume 1, nr. 1, p. 69–79. 0,47 с.а. ISSN 2414-584X <https://are-journal.com/are/article/view/8>
3. Parmacli D., Ianioglo A. Operating leverage and production profitability: functional dependence. În: Економіка АПК, Ucraina, 2015, nr 3, p. 60-64. 0,31 с.а. ISSN 2221-1055.
4. Parmacli D., Ianioglo A. Операционный леверидж как показатель экономической безопасности возделывания сельскохозяйственных культур. În: Экономика, труд, управление в сельском хозяйстве, ВНИОПТУСХ, Rusia, 2015, nr 2 (23), p. 96-101. 0,32с.а. ISSN 2077-3595
5. Parmacli D., Korhzenevskaya N., Ianioglo A. Запас финансовой прочности и экономическая безопасность производства зерновых культур. În: Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки», Ucraina, 2014, nr.9, Vol. 6, p. 100-104. 0,42 с.а. ISSN 2307-8030.
6. Parmacli D., Dudoglo T., Ianioglo A. К вопросу оценки новых технологий возделывания сельскохозяйственных культур. În: Вестник Нижегородского государственного аграрно-технического института, Rusia, 2014, nr. 11 (42), p. 20-25. 0,35 с.а. ISSN 2227–9407.
7. Parmacli D., Dudoglo T., Ianioglo A. Затраты и урожайность: методологические аспекты. În: Вестник АПК Верхневолжья, Ярославская государственная сельскохозяйственная академия, Rusia, 2014, nr. 4 (28), p.11-18. 0,43 с.а. ISSN 1998–1635.

Articole în reviste științifice din Registrul național

8. Ianioglo A. Susținerea de către stat a întreprinderilor ca instrument de creștere a securității lor economice. În: Intellectus, AGEPI, Chișinău, 2016, nr.1, p.53-58. 0,37 с.а. ISSN 1810-7079, categoria B.
9. Ianioglo A. Marja de siguranță financiară ca indicator al nivelului securității economice / Financial safety margin as an indicator of economic security level. În: Economica, Chișinău, 2015, nr. 2 (92), p. 23-27. 0,4 с.а. ISSN: 1810-9136, categoria B.
10. Ianioglo A. Показатели оценки экономической безопасности предприятия. În: Intellectus, AGEPI, Chișinău, 2015, nr.1, p.104-108. 0,29 с.а. ISSN 1810-7079, categoria B.

Articole și comunicări la conferințe:

11. Ianioglo A. Основные факторы экономической безопасности сельскохозяйственных предприятий Республики Молдова. În: Организационно-экономический механизм инновационного развития сельского хозяйства в исследованиях молодых ученых. Сборник материалов Международной научно-практической конференции, 3 decembrie 2014 г., Moscova, Rusia: ООО «ПРИНТ ПРО», 2014, p. 229-235. 0,34 с.а. ISBN 978-5-9905765-7-5.
12. Ianioglo A. Indicators of enterprise operating activity and levels of its economic security. In: “CBU International Conference on innovations in Science and Education”, CBU International Conference proceedings 23-25 March 2016, Prague, Czech Republic, 2016, p. 36-41. 0,3 с.а. ISSN 805-997X. <http://dx.doi.org/10.12955/cbup.v4.741>
13. Ianioglo A., Polajeva T. Origin and definition of the category of economic security of enterprise. In: “Business and Management 2016”, 9th International Scientific Conference proceedings 12-13 May 2016, Vilnius, Lituania, 2016, p. 1- 8. 0,62 с.а. eISSN 2029-929X. <http://doi.org/10.3846/bm.2016.46>
14. Ianioglo A., Polajeva T., Parmacli D. Economic security of enterprise and the system of its ensuring. In: “Contemporary Issues in Business, Management and Education 2015”, International Scientific Conference proceedings 12-13 November 2015, Vilnius, Lituania, 2015. p. 1- 8. 2015. 0,64 с.а. eISSN 2029-7963. http://cbme.vgtu.lt/index.php/cbme/cbme_2015/paper/view/709
15. Ianioglo A. Основные угрозы экономической безопасности предприятия. În: Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти. Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих науковців, аспірантів та студентів 10 листопада 2015. Kamenet-Podolsk, Ucraina, 2015, p.254-256. 0,1 с.а.

16. Ianioglo A. Факторы, влияющие на урожайность сельскохозяйственных культур. În: Теорія і практика сучасного менеджменту: проблеми та шляхи їх вирішення. Матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих науковців, аспірантів та студентів 12 листопада 2014. Kameneț-Podolsk, Ucraina, 2014, p.169-171. 0,15 с.а. ISBN 978-617-620-073-4
17. Parmacli D., Dudoglo T., Ianioglo A. Методические основы оценки эффективности новых приемов в растениеводстве. În: Інноваційні виміри розвитку економіки в умовах глобалізації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 15 жовтня 2014. Cernovți, Ucraina, 2014, p. 74-77. 0,17 с.а. ISBN 978-617-7096-24-4.
18. Ianioglo A. Экономическая безопасность предприятий: сущность и современное толкование. În: Економічні проблеми та перспективи сталого розвитку. Матеріали Міжнародної науково-теоретичної інтернет-конференції молодих науковців та студентів 7 лютого 2014 року. Kameneț-Podolsk, Ucraina, 2014, p.100-103. 0,18 с.а. ISBN 978-617-620-115-1
19. Ianioglo A. Индикаторы уровня экономической безопасности предприятия. În: Наука, образование, культура. Материалы международной научно-практической конференции от 4 февраля 2016, Том I, Comrat: USC, 2016, p. 147-151. 0,2 с.а. ISBN 978-9975-83-011-9.
20. Ianioglo A. Starea și dezvoltarea producerii agricole a regiunii (pe baza UTA Găgăuzia). În: Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice. Materialele Conferinței Științifico-practice Internaționale din 27 februarie 2015. Chișinău: Academia de Administrare Publică, 2015, p.195-200. 0,19 с.а. ISBN 978-9975-115-62-9.
21. Ianioglo A.. Операционный левверидж как показатель экономической жизнеспособности предприятий. În: Наука, образование, культура. Материалы Международной научно-практической конференции от 11 февраля 2015, Том I. Comrat: USC, 2015, p. 150-154. 0,26 с.а. ISBN 978-9975-83-001-0.
22. Parmacli D., Ianioglo A. ș.a. Некоторые особенности оценки деятельности предприятий в динамике. În: Mecanismul asigurării competitivității și calității creșterii economice în condițiile modernizării economiei, materialele a V Conferinței Științifico-practice Internaționale. Chișinău: Universitatea Slavonă, 2015, p. 23-29. 0,28 с.а. ISBN 978-9975-5625-3-7.
23. Parmacli D., Ianioglo A. ș.a. О циклическом характере производства продукции растениеводства. In: Creșterea economică în condițiile globalizării: Conferința Internațională Științifico-practică, 16-17 October 2014, ediția a IX-a, Volumul I. Chișinău: INCE, 2014, p. 317-321. 0,28 с.а. ISBN 978-9975-4185-1-5.
24. Parmacli D., Dudoglo T., Ianioglo A. О некоторых аспектах расчета предела безопасности реализованной продукции. În: Politici și mecanisme de inovare și dezvoltare a proceselor economico-financiare și sociale în plan național și internațional. Materialele Conferinței Științifice Internaționale din 31 octombrie-1 noiembrie 2014, Ed. a IX-a. Chișinău: CEP USM, 2014, p.119-124. 0,29 с.а. ISBN 978-9975-71-574-4.
25. Ianioglo A. Сущность категории «экономическая безопасность предприятия». În: Наука, образование, культура. Материалы Международной научно-практической конференции от 7 февраля 2014. Comrat: CSU, 2014, p.108-110. 0,16 с.а. ISBN 978-9975-914-83-3.
26. Ianioglo A. Проблемы и инновационный аспект развития региональной экономики (на примере АТО Гагаузия). În: Dezvoltarea inovatională din Republica Moldova: problemele naționale și tendințele globale. Conferința Internațională Științifico-practică din 7-8 noiembrie 2013. Comrat: Tipogr. A&V Poligraf, 2013, p. 168-170. 0,2 с.а. ISBN 978-9975-4266-0-2.
27. Ianioglo A. Взаимосвязь показателей операционной деятельности и экономической безопасности предприятий. În: „Strategii și politici de management în economia contemporană”, Conferința națională cu participare internațională din 25-26 martie 2016, ed. a V-a. Chișinău: ASEM, 2016, p. 229-233. 0,22 с.а. ISBN 978-9975-75-791-1.
28. Ianioglo A. Коммуникации в контексте обеспечения кадровой безопасности предприятия. În: Dimensiunile comunicării în contextul integrării europene a Republicii Moldova. Materialele Conferinței Naționale cu Participare Internațională din 11 aprilie 2014. Chișinău: ASEM, 2014, p. 55-57. 0,2 с.а. ISBN 978-9975-75-643-3.
29. Ianioglo A. Система обеспечения экономической безопасности предприятий в современных условиях. În: Strategii și politici de management în economia contemporană. Conferința națională cu participare internațională din 28-29 martie 2014, ed. a III-a. Chișinău: ASEM, 2014, p. 143-147. 0,21 с.а. ISBN 978-9975-75-678-5.
30. Taușanji C., Ianioglo A. Конкуренция или сотрудничество в предпринимательской деятельности. În: Strategii și politici de management în economia contemporană. Conferința națională cu participare internațională din 28-29 martie 2014, ed. a III-a. Chișinău: ASEM, 2014, p. 262-267. 0,39 с.а. ISBN 978-9975-75-678-5.

ADNOTARE

Alina Ianioglo, “Sistemul complex de asigurare a securității economice a întreprinderilor (în baza UTA Găgăuzia)”, teză de doctor în științe economice, Chișinău, 2017.

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 161 de surse, 21 de anexe, 130 de pagini de text de bază, 13 tabele, 33 de formule și 48 de figuri.

Rezultatele obținute au fost publicate în 30 de lucrări științifice, inclusiv o monografie colectivă cu volumul total de 21,44 c.a., dintre care 10,94 c.a. au fost elaborate de autor.

Cuvinte cheie: securitatea economică a întreprinderii, sistem complex de asigurare a securității economice, marjă de siguranță financiară, efect de levier operațional, rentabilitate, dezvoltare.

Domeniul de studiu îl reprezintă aspecte teoretice și practice ale principalelor direcții de asigurare și întărire a securității economice a întreprinderilor din UTA Găgăuzia.

Scopul lucrării constă în justificarea sistemului complex de asigurare a securității economice a întreprinderilor în condițiile economice actuale.

Obiectivele lucrării: de a analiza abordările științifice în definirea esenței securității economice a întreprinderii; de a determina factorii principali, care influențează nivelul acesteia; de a prezenta metoda de evaluare a securității economice a întreprinderilor; de a justifica sistemul complex de asigurare a acesteia și de a determina direcțiile principale de consolidare a securității economice a întreprinderii.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării constă în faptul, că a fost efectuată analiza complexă a abordărilor științifice în definirea esenței securității economice a întreprinderii; au fost determinați factorii principali, care influențează nivelul securității economice a întreprinderilor agricole și industriale ale țării; a fost prezentată metoda de evaluare a securității economice a întreprinderilor; determinate valorile normative ale indicatorilor activității operaționale în producerea culturilor agricole de bază din UTA Găgăuzia necesare pentru asigurarea procesului de reproducție; a fost justificat sistemul complex de asigurare a securității economice a întreprinderii și înaintate recomandări de consolidare a acesteia.

Problema științifică rezolvată în lucrare constă în justificarea sistemului complex de asigurare a securității economice a întreprinderii necesar pentru dezvoltarea durabilă a acesteia.

Semnificația teoretică a lucrării constă în faptul că rezultatele obținute și recomandările vor contribui la dezvoltarea fundamentelor teoretice și metodologice ale sistemului asigurării securității economice și pot fi utile pentru cercetările viitoare în acest domeniu.

Semnificația practică. Rezultatele obținute pot fi folosite de către managerii în procesul de elaborare a direcțiilor strategice și tactice de dezvoltare, ce vor contribui la îmbunătățirea calității deciziilor manageriale.

Implementarea rezultatelor științifice. Concluziile principale și recomandările formulate în teză au fost prezentate la conferințele științifico-practice naționale și internaționale și expuse în monografia colectivă. Unele recomandări și sugestii au fost folosite de “Ekinnik Yeri” SRL în producerea producției agricole și de “Goliat Vita” SRL în producerea mobilei.

АННОТАЦИЯ

Яниогло Алина, «Комплексная система обеспечения экономической безопасности предприятий (на примере АТО Гагаузия)», докторская диссертация по экономике, Кишинев, 2017.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 161 источника, 21 приложение, 130 страниц основного текста, 13 таблиц, 33 формулы и 48 рисунков.

Результаты исследований были опубликованы в 30 научных работах, в том числе одной коллективной монографией, общим объемом 21,44 п.л., из них авторских 10,94 п.л.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, комплексная система обеспечения экономической безопасности, запас финансовой прочности, операционный леверидж, рентабельность, развитие.

Областью исследования являются теоретические и практические аспекты основных направлений обеспечения и укрепления экономической безопасности предприятий АТО Гагаузия.

Цель исследования состоит в обосновании комплексной системы обеспечения экономической безопасности предприятий в современных экономических условиях.

Задачи исследования: провести анализ научных подходов к определению сущности экономической безопасности предприятия; определить основные факторы, влияющие на ее уровень; представить методику оценки уровня экономической безопасности предприятий; представить комплексную систему ее обеспечения и определить основные направления укрепления экономической безопасности предприятия.

Научная новизна и оригинальность исследования состоит в том, что проведен комплексный анализ подходов к определению содержания экономической безопасности предприятия; определены основные факторы, влияющие на уровень экономической безопасности национальных сельскохозяйственных и промышленных предприятий; представлена методика оценки экономической безопасности предприятий; определены нормативные значения показателей операционной деятельности при производстве основных культур АТО Гагаузия, необходимых для обеспечения процесса воспроизводства; обоснована комплексная система обеспечения экономической безопасности предприятия и выработаны рекомендации по ее укреплению.

Научная проблема, решенная в исследовании, заключается в обосновании комплексной системы обеспечения экономической безопасности предприятия, необходимой для его устойчивого развития.

Теоретическая значимость диссертации состоит в том, что полученные результаты и выводы будут способствовать развитию теоретико-методологической основы системы обеспечения экономической безопасности и могут быть использованы для дальнейших исследований в данной области.

Практическая значимость исследования состоит в том, что полученные результаты могут быть использованы руководителями предприятий при разработке стратегических и тактических направлений развития, что позволит повысить качество принимаемых управленческих решений.

Внедрение научных результатов. Основные выводы и рекомендации, сформулированные в диссертации, были представлены на национальных и международных научно-практических конференциях, а так же изложены в коллективной монографии. Некоторые рекомендации и предложения нашли применение в "Ekinnik Yeri" SRL при производстве сельскохозяйственной продукции и в "Goliat Vita" SRL в процессе изготовления мебели.

ANNOTATION

Ianioglo Alina, “The comprehensive system of ensuring economic security of enterprises (on the example of ATU Gagauzia)”, doctoral thesis in economics, Chisinau, 2017.

Thesis structure: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 161 sources, 21 annexes, 130 pages of basic text, 13 tables, 33 formulas and 48 figures.

Number of publications on the topic: obtained results were published in 30 scientific papers, including one collective monograph with total volume of 21,44 p.s., where 10,94 p.s. were elaborated by the author.

Keywords: economic security of enterprise, comprehensive system of ensuring economic security, financial safety margin, operating leverage, profitability, development.

The area of research includes theoretical and practical aspects of the main directions of ensuring and strengthening economic security of enterprises of ATU Gagauzia.

The purpose of the research is to justify the comprehensive system of economic security of enterprises in the current economic conditions.

Objectives of the research: to conduct the analysis of scientific approaches to the definition of economic security of enterprise; to identify main factors that affect its level; to present the methodology of assessing the level of economic security of enterprises; to present the comprehensive system of its ensuring and to identify the main directions of strengthening of economic security of enterprise.

The scientific novelty and originality of the research lies in the fact that there was conducted the comprehensive analysis of approaches to the definition of economic security of enterprise; were identified main factors that affect the level of economic security of national agricultural and industrial enterprises; presented the methodology of assessing the level of economic security of enterprises; defined normative values of indicators of operating activity in the production of major crops in ATU Gagauzia that are necessary for ensuring the reproduction process; justified the comprehensive system of ensuring economic security of enterprise and made recommendations for its strengthening.

The scientific issue resolved in the study consists in justifying the comprehensive system of ensuring the economic security of the enterprise, which is necessary for its sustainable development.

The theoretical significance of the thesis lies in the fact that the results and conclusions will contribute to the development of theoretical and methodological foundations of the system of ensuring economic security and can be used for further research.

The practical value of the thesis is that the results can be used by business leaders in the process of determining strategic and tactical directions of development that will improve the quality of management decisions.

The implementation of scientific results. The main conclusions and recommendations of the thesis were presented at national and international scientific conferences, as well as outlined in the collective monograph. Some of the recommendations and suggestions were applied in "Ekinnik Yeri" SRL in the production of agricultural products and "Goliat Vita" SRL in the manufacture of furniture.

IANIOGLO ALINA

**SISTEMUL COMPLEX DE ASIGURARE A SECURITĂȚII
ECONOMICE A ÎNTREPRINDERILOR
(ÎN BAZA UTA GĂGĂUZIA)**

**521.03. ECONOMIE ȘI MANAGEMENT
ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE**

Autoreferatul
tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar: 26.12.2016
Hârtie ofset. Tipar ofset.
Coli de tipar: 1,6

Formatul hârtiei 60x84 1/16
Tiraj 50 ex.
Comanda nr. 122

SC "GARAMONT-STUDIO" SRL
MD 2069, Chișinău, str. Ion Creangă, bloc 4, of.12a
Tel. 022 50 86 16, fax. 022 50 86 17